

HAFTALIK İsmail Şen
ismail.sen@ito.org.tr

Sanayi çağı üniversite-sanayi işbirliğiyle başladı

ÖZLÜ SÖZ

Henry Ross Perot

“Savaşın kuralları vardır, çamur güreşinin de... Politikanın yoktur.”

1930 yılında Teksas Texarkana’da bir pamuk tüccarının oğlu olarak doğmuş, asker, pazarlamacı, girişimci ve 1992 ile 1996 ABD başkanlık seçimleri adaylarından, işadamı...

Sanayi Devrimi’ni başlatan “şey” nedir? Buhar makinesi... Mucidi kim? James Watt. Peki, James Watt kim? Sanıldığı gibi bir bilim adamı değil. Büyük bir armatör olan babasının işlerinin bozulmasıyla Londra’ya ölçüm aletleri ustası olmaya gitmiş talihsiz bir zengin çocuğu... Zanaatı öğrenir ama Londra’ya döndüğünde Demirciler Loncası icrayı sanat emesini engeller. O da Glasgow Üniversitesi’nde çalışmaya başlar. Üniversitenin kendisine tahsis ettiği ve şu anda müze olan fotoğraftaki atölyede dünyanın o güne kadarki en büyük dönüşümünü başlatacak icadını gerçekleştirir:

üretip satar. 1824 yılına kadar tam 1.164 makine satılır. Her girdiği madende ve fabrikada buharın sihirli gücü verimi artırır, maliyetleri düşürür, ürünlerin geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Böylece sadece iki mucit müteşebbis zengin olmaz, bir ülkeyi de zenginleştirerek olaylar zincirini başlatır.

Buhar makinesi... Üstelik icat tam bir “üniversite – sanayi işbirliği” eseridir...

Makinenin gelişmesi için sponsor aramaya başlayan Watt, bir süre sonra Carron Demir İşleri şirketinin kurucusu, sanayici John Roebuck ile anlaşır. Bu desteğin zaman zaman yetmemesi nedeniyle James Watt tam 8 yıl anketörlük yapar ve makineyi geliştirmeyi sürdürür.

Roebuck iflas ettikten sonra Watt’la ortak olan Matthew Boulton, hem makinenin mükemmelleşmesini hem de ikisinin de zengin olmasını sağlar. Boulton makinenin ıleri geri hareketinin dairesel olmasını akl eder. Bu basit değişiklikle makinenin gücü tam 5 kat artar.

Sonuçta 1765’te ilk örneği çalışan buhar makinesi 1776’da ticari kullanıma sunulabilir. 1794’te Boulton ve Watts şirketi kurulur. Şirket sadece buhar makinesi

Burada önemli olan nokta üniversite ile iş dünyasının işbirliğinin ilk örneklerinden biri ile dünyanın değiştirilmesidir. Yani sanayi devrimini başlatan aslında üniversite – sanayi işbirliğidir... Neredeyse 300 yıldır sanayi toplumlarında üniversite ile sanayi mükemmel bir uyumla ticarileştirilebilir bilgi üretiyor.

Henüz sanayileşmemiş toplumlarda ise ulaşılmaz bir ütopya gibi “üniversite – sanayi işbirliği”nin sadece lafı ediliyor... Tabii bu “lafta kalma” sorununu doğuran temel engel üniversite ve sanayi arasındaki iletişim eksikliği.

Bundan birkaç on yıl geriye gittiğimizde özel girişimcinin kurup yönettiği, rekabet ortamında yaşayan sanayi tesisi bulmak bile mümkün değildi. Üniversitelerin ise küresel bilgi ağına katkı yapabilecek bilgi üretimi hâlâ yeterli seviyede değil.

***
Bir sanayi tesisi üniversiteye gidip niçin işbirliği teklifinde bulunsun?
Bir üniversite geliştirdiği yeni ürün veya sistem ile ilgilenebilecek sanayiciji nasıl bulabilir?

Bunun ön şartı, tam rekabetin sürdüğü, hukuk kurallarının işletilebildiği piyasa ekonomisidir. Eğer rekabet yoksa zaten yeniliğe ihtiyaç duyulmaz.

Yapılan her yenilik, ya “kim uğraşacak şimdi” ya da “icat çıkarma” duvarlarına toslar. Çünkü “ihtiyaç” yoktur.

Hukuk kuralları işlemezse de yapılan yenilik taklit edilir ve bu hırsızlığı yapanlar cezalandırılmaz. Eh bu durumda da hakikaten uğraşmanın anlamı olmaz.

***
Sonuçta bundan 250 yıl önce uygun şartların, yani hukukun, özel girişimcinin ve üniversitenin bulunduğu İngiltere’de sanayi devrimi gerçekleşir.

Üniversite imkânlarından yararlanan bir mucit-müteşebbis buhar makinesini geliştirir ve ticarileştirir. İcadını patent ile korumaya aldıktan sonra yatırımcı arayışına girer. 250 yıl sonra bugün sık sık duyduğumuz “melek yatırımcılar” James Watt’ın icadına yatırım yapar.

Üretime geçilir ve herkes kazanır. Dünyanın kalan kısmı da bu sürecin takipçisi olur...

Hafta tatili artık Cuma değil

1935 yılının 27 Mayıs günü toplanan TBMM’de alınan bir kararla, o güne kadar Cuma günü olan hafta tatili Pazar gününe alındı. Ertesi günü yayınlanan Cumhuriyet gazetesi, dönemin henüz oturmamış yazım kurallarıyla, haberi şöyle aktarır: “Dünkü Kamutayda (yani TBMM Genel Kurulu’nun o zamanki adı) hafta tatili Pazar günü olarak kabul edildi. Resmî daireler cumartesi öğleden sonra pazartesi günü sabahına kadar 35 saat kapalı, dükkânlar cumartesi akşamına kadar açık kalacaklardır.”

Haberde ilgili kanunun açıkladığı o dönemki bayramlar ile ilgili de ayrıntılı bilgi var:

“Bu kanun layihasına nazaran, ulusal bayram yalnız cumhuriyetin ilan edildiği 29 ilkteşrin günüdür. Türkiye içinde ve dışında devlet adına yalnız o gün tören yapılır. Bayram 28 ilk teşrin öğleden sonra başlamak üzere 29 ve 30 günleri devam eder. Genel tatil günleri de şunlardır: 30 ağustos zafer bayramı, 23 nisan ulusal egemenlik bayramı, 1 mayıs bahar bayramı, üç gün şeker ve dört gün kurban bayramları. İkinci kanunun birinci günü yılbaşı günüdür. Hafta tatili Pazar günüdür.”

Cuma tatili...

Tabelalarda: “Türk Helvacısı”, “Millî Bakkaliye” Kepeklerde: “Dükkânımız bugün kapalıdır”, “Cuma müinasebetiyle...”

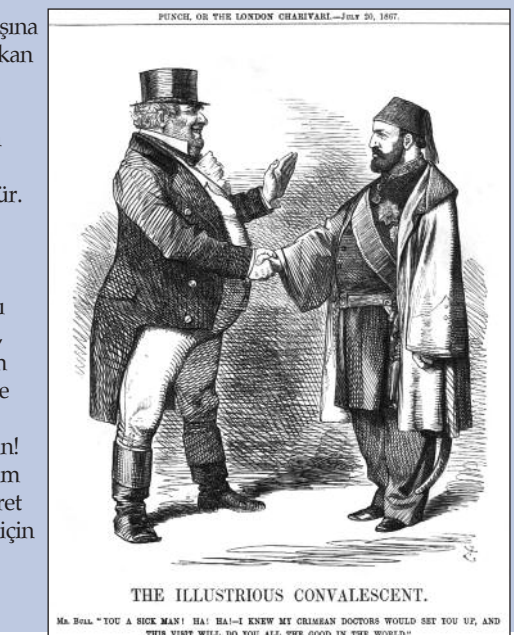
24 Ocak 1924 tarihli Akbaba dergisinde yayınlanan bu karikatürden anlaşılacağına göre Cuma günleri yapılan hafta tatiline ticaret erbabi tarafından pek uyulmamış.

1935’ten 39 yıl sonra 30 Mayıs 1974’te ise Cumartesi günü de tam gün tatil olacaktı...

İlki 1876’da mı, 1960’ta mı?

1876 yılının 30 Mayıs günü Osmanlı Padişahu Sultan Abdülaziz’in cansız bedeni bilekleri kesilmiş olarak bulundu. Doktorların verdiği rapor “intihar” olduğu yönündeyse de, hâlâ tartışılan bu olayda Abdülaziz’in öldürüldüğünü iddia edenler de vardır.

Bu durumda 84 yıl sonra gerçekleşecek 27 Mayıs Darbesi değil, 1876’nın bu meşgul olayı darbeler çağını başlatmış demek mümkün hale geliyor. Yani modern tarihimizde darbelerin ilk kurbanı pehivanlığıyla meşhur Padişah Abdülaziz miş...

THE ILLUSTRIOUS CONVALESCENT.

HAFTANIN TARİHİ

WEB SİTELERİ

Yavaşlat beni!

Şimdi tanıtacağımız tam anlamıyla bağımsız bir web sitesi değil; çünkü Gav ve Dan, bir Youtube kanalı... Bu kanalda tüm videolar slow-motion. Hepsini HD kalitede yüksek hızlı kameralarla çekilen videolar maksimum çözünürlükte izlenmeli. Evet, eğer internet bağlantınız izin veriyorsa bu web sitesindeki görüntüleri izlemek en yüksek çözünürlüğü tercih etmekten geri durmayın. <https://www.youtube.com/user/thelownmoguys>

Dünyanın tüm TV dizileri

İyi bir televizyon izleyicisi iseniz ve özellikle de televizyon dizilerine meraklıysanız bu site ilginizi çekecektir. Tüm dünyada 1950’den bu yana çekilmiş tüm dizileri, yapımcısından yönetmenine, çekiminden aklınıza gelebilecek tüm detaylarına kadar ayrıntılarıyla anlatan site büyük bir özenle hazırlanmış. Unverseries adlı sitenin aslında hep göz önünde olan oyuncuların ziyade çarpıcı fikirleri ortaya atarak tüm dünyada vazgeçilmez olan dizilerin yaratıcı ekiplerine adandığını söylemekte fayda var. Bir isme tıkladığınızda onun parçası olduğu tüm yapımları görebiliriz, aynı yeteneğin elinden sevdiğiniz hangi yapımların çıktığını izleme şans buluyorsunuz. Keyifli ve keşif dolu bir site. <http://cinema-series.orange.fr>

İstanbul Ticaret’in takibinde

AYŞE BAŞAK aysebasak@live.com

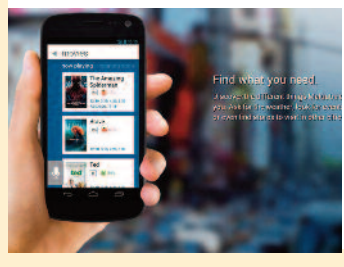
Yürümenin tadını çıkarmak için

Walkit.com açık havada yürüyüşü sevenler için harika bir web sitesi. Gerçi doğrudan ülkemizle ilgisi yok ama bir web sitesi kurma fikri arayanlara ilham verecek türden bir buluş içeriyor. Bu site İngiltere için hazırlanmış. Bütün şehirlerin haritalarını ve görülecek yerleri, içlerinde yaratılabilecek çeşitli rotaları, birbirleriyle bağlayıp kişiselleştirebileceğiniz yürüyüş yollarını siteye yüklemişler. Rotayı seçip yürümeye başlıyorsunuz. Kaç kilometre yürüdüğünüzü, bu yürüyüşte kaç kalori yaktığınızı ve daha birçok detayı site size bilgi olarak sunuyor. İsterseniz de bir rotaya bağlı kalmadan özgürce yürürebiliyorsunuz. Umanz en kısa zamanda bir girişimci İstanbul versiyonunu yapar.

Sesiniz yeter

Emotion Sense bir Android uygulaması. Oldukça tuhaf aslında. Siz telefonla konuşurken, bulunduğunuz ortamdaki, geçtiğiniz yerlerden bilgi topluyor. GPS üzerinden tam konumuzu belirliyor, ortamdaki sesleri alıyor, ne kadar gürültülü olduğuna bakıyor, kiminle konuştuğunuzu kaydediyor. Tüm verileri topladıktan sonra bunları elimine edip sizi neyin en çok mutlu ettiğini ortaya koyuyor. Yani artık, sizi neyin mutlu ettiğinden emin olamıyorsanız cep telefonunuza sorabilirsiniz!

Sizi en çok ne mutlu eder?

Cep telefonları için sesle yönlendirme uygulamaları hızla yayılıyor. Son günlerde popüler olan uygulamalardan biri de Maluuba... Sizi telefonunuzdaki pek çok fonksiyon ve uygulamayı sesle kontrol etme imkanı sunuyor. Şu an sadece Android and Windows Phone 7.5 and 8 için geliştirilmiş modelleri mevcut ve tamamen ücretsiz olarak indirilebilir.

UTESAV ‘teknoloji ve değerler’i tartışacak

TEKNOLOJİ ve değerler, Uluslararası Teknolojik, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı’nın (UTESAV) düzenlediği uluslararası sempozyumda masaya yatırılacak. UTESAV’ın bir süredir düşüncü firtınası programlarıyla hazırlığını yürüttüğü Uluslararası Teknoloji ve Değerler Sempozyumu, 1 Haziran 2013 günü MÜSLAD’ın Sütüce’deki Genel

Merkezi’nde yapılacak. UTESAV Genel Başkanı İsrail Kuralay’ın açılış konuşmasıyla başlayacak olan Uluslararası Teknoloji ve Değerler Sempozyumu’na Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakan Yardımcısı Prof. Dr. Davut Kavranoğlu ile yurtdışından ve yurtdışından çok sayıda bilim adamı katılacak. Sempozyumda teknoloji ve değerler konusunda bilim adamları tartışılacak. Toplantı saat 9.30’da başlayacak. Bilgi için: www.utesav.org.tr

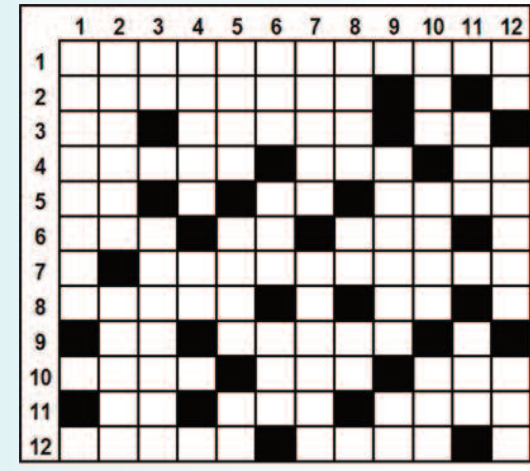
Cemile Sultan Korusu, tarihi dokusu ve Boğaz’ın büyüü manzarası eşliğinde geleneksel ramazan yemeklerinden oluşan zengin menüsü ile 700 kişiye kadar davetlerinizi ağırlayabileceğiniz farklı mekan alternatifleri sunuyor.

Boğazın bu doyumsuz manzaralı köşesinde yerinizi ayırtmak için rezervasyon yaptırmayı unutmayın.

Bilgi ve Rezervasyon için ;
0216 308 49 43
www.cemilesultan.com
[www.twitter.com/CemileSultanKrs](https://twitter.com/CemileSultanKrs)

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1- Vehbi Koc’un kızı ve Koç Holding yönetim kurulu üyesi olup, Türkiye’nin 2012 vergi rekortmeni olan iş kadını... 2- Üreticinin piyasaya mal çıkarması ve tüketiminin piyasadan mal çekmesi olayları... 3- Bizim elementinin simgesi... Siviller ölçmede kullanılan, bir desimetreküp hacminde ölçü birimi... Tavla da üç sayısı... 4- Borç veya ödünç verme... Ziyilan Grubu’nun ayakkabı markalarından biri... Bosna-Hersek’in internet kodu... 5- Paramizi simgeleyen harfler... Boru sesi... Pahalı karşıtı... 6- Picanto ve Rio modellerini üreten Güney Koreli otomotiv firması... Eski dilde “su”... Cet... 7- Hukuk bakımından kan ve kocanın mallarının bir bütün sayılması... 8- Beyaz Rusya ve Rusya Federasyonu’nda geçerli olan para birimi... Ezmek’ten bir emir... 9- Güney Afrika’nın plaka işareti... Açık artırma ile satış... 10- Hac mevsiminde Kâbe’yi ve Mektep’in öbür kutsal yerlerini ziyaret etme... Bir süt markası... Dingil... 11- Gümüş elementinin simgesi... Peru para birimi... Kesintisiz yapılmamış, kesintisiz para... 12- Unilever’in hazır çorba markası... Yurdumuzda da faaliyet gösteren, İsveç kökenli uluslararası bir mobilya mağazası.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Döviz paritesinin alışı ve satışı

değerlerinin serbest piyasa kurallarına göre Merkez Bankası’nın müdahalesiyle belirlenmesi... 2- Uludağ’ın suyunu kullanan ve merkezi Bursa’da bulunan şişe su markalarından biri... Belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse... 3- Mozaik’in internet harfleri... Bir malın serbest sürümünü engellemek için konulan yasak... 4- Adını mitolojik bir figürden alan halı markası... Kırmızı... 5- Bir şeyi olan, elinde bulunduran, taşıyan... Hayvan veya bitkilerin bütünü... Surinam’ın internet kodu... 6- Üst karşıtı... Türkiye Bankalar Birliği’ni simgeleyen harfler... Yankı... 7- Derece, makam bakımından yükselme... Yazarı belirtilmiş... 8- Anonim ortaklıklarda sermaye artırımını için yapılan ödeme çağrısı... Aragon elementinin simgesi... Yılın on iki bölümünden her biri... 9- Seri sonu ve indirimi ürünler satan mağazalara verilen genel ad... Belçika’nın internet harfleri... 10- Bombası, farı ve lambası vardır... Yapılmasında sakınca olmayan... Mesafe... 11- Avrupa Yayın Birliği için kullanılan İngilizce kısaltma... Avrupa Birliği’nin ortak para birimi Euro’ya verilen diğer isim... 12- Bir nota... Bir domino oyunu türü... “Sivil Toplum Kuruluşu” anlamında kullanılan kısaltma.